

22599 v. D. f. 2

80/17

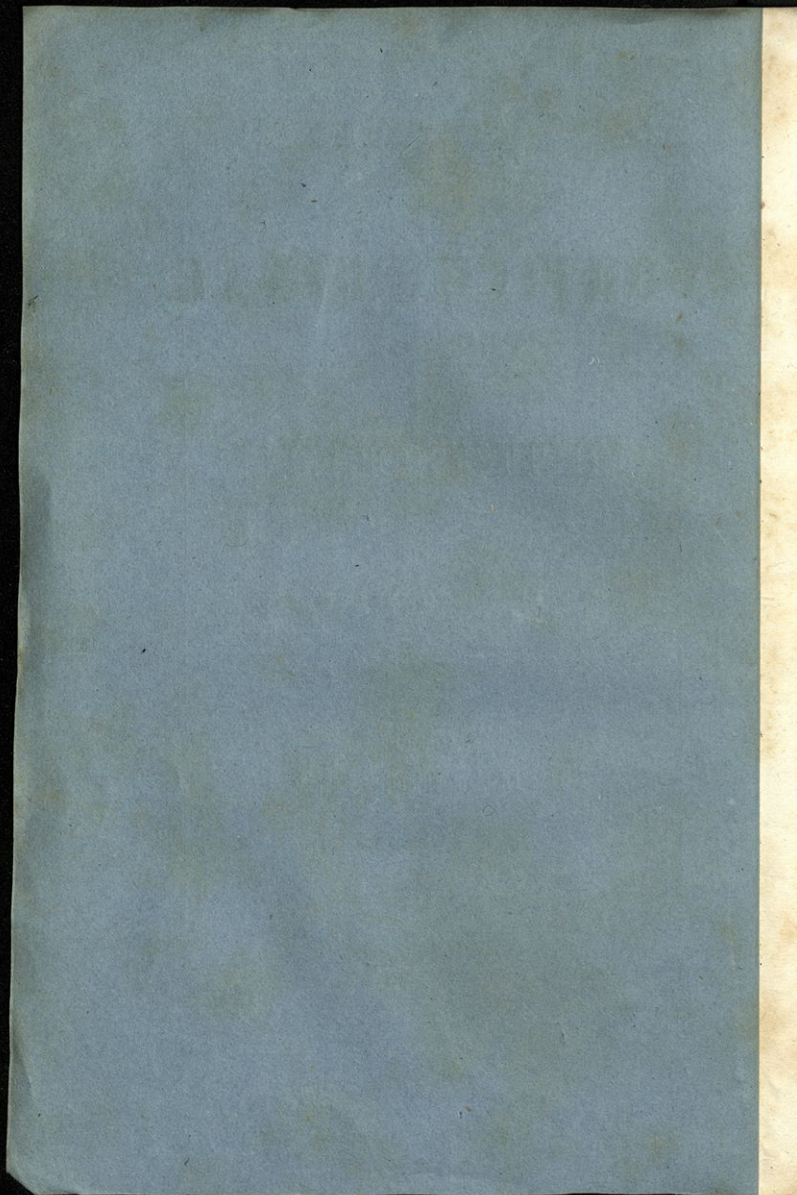
TRACTATUS
DE
CORTICE CHINAE.

DISSERTATIO INAUGURALIS.

Auctore

D^{re}. Nicolao Valentino Sernitz.

TRACTATUS

DE

CORTICE CHINAE.

DISSERTATIO INAUGURALIS.

Auctore

Nicolao Val. Sernitz,

Medicinae et Chirurgiae Doctore, artis Obstetriciae et Ophthalmiatrices
Magistro, nec non c. r. Medico Castrensi superiore.

Vindobonae.

TYPIS CAROLI UEBERREUTER.

1841.

**Res ardua vetustis novitatem dare, novis auctoritatem, obsoletis nitorem,
obscuris lucem, fastiditis gratiam, dubiis fidem, omnibus vero naturam,
et naturae suae omnia.**

Plinius Hist. Nat. Praef.

N=030006679

REVERENDISSIMO AC AMPLISSIMO

DOMINO DOMINO

GEORGIO PAUSGHEK,

**CAESAR. REG. CAPITULI LABACENSIS CANONICO ET DIRECTORI
FACULTATIS PHILOSOPHICAE IN LYCEO LABACENSI etc. etc.**

VIRO

PIETATE IN DEUM, FIDELITATE IN PRINCIPEM

INSIGNI,

HUMANITATE AC LIBERTATE,

PRAECLARO,

**BONARUM ARTIUM ET SCIENTIARUM FAUTORI, NEC NON MAECENATI
OPTIMO BENIGNISSIMO PRIMOS HOS LABORUM MEDICORUM CONATUS
IN PROFUNDISSIMAE VENERATIONIS ATQUE CULTUS AETERNI.**

Monumentum

pia cum devotione sacrat

gratissimus
Auctor.

**Reverendissime ac Spectabilis Domine,
Vir summe ac integerrime!**

Ingruit tandem ter optata dies haec mihi summe solennis, qua ardentissimos pietatis sensus atque gratissimos in Te, Vir Reverendissime! animi mei vota palam confitendi occasio opportunissima mihi praebetur. Magna sunt Tua merita in Patriam universam, maxima vero est animi Tui clementiaet benignitas, qua me semper prosequi dignatus eras. Suscipe igitur quaeso benigna et placida fronte tenues hasce, quas Nomine Tuo condecorari licuit, laborum meorum primitias, ut candidum indebilis erga Te observantiae pignus sempiternum; graviora exsequi vires meae non concesserunt. Nil mihi magis optatum esse potest, quam si haec

tenera dona mea **Tibi, Reverendissime!** placere obtigerit; beatum me reputabo atque omnibus adnitar viribus, ne tanto favore indignus inveniar, semper excelsam nominis Tui memoriam servaturus.

Dabam Vindobonae Mense Maji 1841.

Tibi,

Reverendissime ac Amplissime Domine!

devotissimus

Nicolaus Sernitz.

Nomenclatura.

Cortex Chinae, cortex peruvianus, cortex febrifugus, pulvis comitissae, pulvis patrum, pulvis Jesuitarum, Quinquina. — Gallis: Quinquine, vel écorce du Peron. — Italis: China, corteccia del Peru. — Anglis: Peruvian bark, Jesuits bark. — Germanis: Chinarinde, Fieberrinde, peruvianische Rinde vocatur; ab Americanis vero Gannaperide vel etiam Cascarilla nuncupatur.

Historia.

— Duae leguntur circa inventionem corticis Chinae traditiones, ab auctore *de la Condamine* communicatae, et quidem alii referunt: efficaciam illius in morbis a leonibus innotuisse, qui, si febre correpti fuerunt, ut sanarentur, corticem arboris Cinchonae instinctu ducti masticare soliti sunt. — Alia vero pars narrat: Terrae motum regionem circa *Loxam* quondam adeo vehementer concussisse, ut arbores, ripam lacus non procul ab urbe *Loxa* distantis obsidentes, in aquam ejus praecipiter ferrentur, fortuito rusticos febrili affectione laborantes ex hac aqua virtute corticis impraegnata ad sitim fallendam hausisse, atque inde postmodum convalescere. Quidquid autem sit, extra dubitationis aleam positum est, Peruvianos jamjam vires illius medicatas cognovisse eodum, ubi patria illorum ab Europaeis fuit detecta, quibus tamen easdem sollicitè occultaverunt.

Efficax hoc remedium exoticum casu in Europam peruenit, cujus sequens est factum: Anno 1638 Comitissa *del Cinchon*, uxor proregis regni Peruviani, a pertina-
ci, qua laboravit, febris tertiana, per urbis *Loxae* prae-
fectum nomine *Corregidor*, de virtute corticis febrifugi
ab Indo quodam edoctum feliciter liberata fuit, unde no-
men *pulveris Comitissae*; reduce abhinc prorege in Hispan-
niam a. 1640 hujus archiater Joannes de Wega
magnam corticis hujus quantitatem secum tulit, cujus
vires antipyreticae prosperrimo cum successu plurimis-
que comprobatae sunt experimentis; a. 1649 patres e
societate Jesu Chinam ex America Romam transtulerunt,
atque sub forma pulveris fratres inter et pauperes gratis
distribuerunt, unde nomen *pulveris Jesuitarum* seu *pa-
trum* originem traxit. Optime vero circa egregii hujus
remedii divulgationem meritus est Cardinalis Joannes
de Lugo, qui tunc temporis Galliam petiit, cujus rex
Ludovicus XIV. febris laborabat intermittente, aucto-
ritatem corticis vindicaturus: iter ejus optato corona-
batur effectu, rege etenim sanato China per totam fere
Europam qua specificum contra febres sub nomine *pul-
veris Cardinalis* decantabatur.

Eodem anno cura Pontificis Innocentis X.
Romae instructio prodiit circa usum corticis Chinae, in
qua dosis ad drachmas duas restringebatur, quae su-
mi debebant ante usum evacuantium et accessum febris
immediate. Ast mox insurrexerunt medici, divinas cor-
ticis dotes valdopere oppugnantes, inter quos praeci-
pue Chiffletius, Archiater Gubernatoris Belgii Archi-
ducis Leopoldi, asserebat, quod recidivae frequentis-
sime ejus usum sequantur, quod hoc remedium valde
siccum et simul calidum sit, hinc intestina quasi urat,
consumendo fluidum vitale, quod typum febrium in-
termittentem in continuum vertat, et similia. Nec de-
fuerunt in dedecus artis medicae ejusmodi avari Medici,
qui usum corticis ideo detestabantur, quod eos lucro e

cura longiori illis ubertim affluente extemplo spoliare videbatur. Tali pacto non multum absuit, quod divinum hoc remedium oblivioni penitus traditum fuerit, nisi Robertus Talbot, anglicus pharmacopola, eodem sub titulo arcani usus fuisset, quo febres anno 1671 in Anglia, cum primis ad oras maritimas *Essex* epidemice saevientes insigni fugaverat victoria; anno 1679 Parisios profectus, ibi arcani sui famam prosperis in debellandis febribus successibus divulgavit, cum primis per sanationem Principis Condé, Financiarum Ministri Colbert, imo etiam, ut aliqui referunt, ipsius Delphini Ludovici XV., in cujus actus memoriam carmen sub nomine: „*Poema de Quinquina*” typis edebatur; quo factum est, ut Ludovicus XIV. summi medicamenti notitiam diutius latere nolens, illud a supradicto anglo duobus millibus Ludovicorum aureorum emeret, atque publici juris fieri juberet; ab hoc tempore persona arcani ablata cortex peruvianus ad nostra usque tempora semper qua praestantissimum pharmon celebratur; maxime vero de ejus propagatione meriti sunt: Sydenham, Tissot, Werlhoff et Fr. Hoffmann; sed et nunc quoque habuit suos adversarios, inter quos praecipue Ramazzini, Stahl et Boerhave referuntur, quorum postremus dicere consueverat, corticem Chinae majores in genere humano edidisse strages, quam bella Ludovici XIV.

Physiographia.

Cognitio botanica corticis peruviani exacta inchoat primum cum medico de la Condamine, qui anno 1738 invincibilibus probavit argumentis, quod nomen *Euina* ex antiquissimorum Peruvianorum lingua hauriendum ejusdem sit significationis ac hispanica vox *Mantilla*, nempe pallium arboris, ergo cortex, unde etiam nomen *Quina Quina* seu *cortex omnium corticum*; hinc nos quo-

que de cortice absque epitheto disserentes semper corticem peruvianum intelligimus inter alios auctores cum primis Mutis, Rust et Alex. ab Humboldt accuratam ejus descriptionem assignaverunt. Linné in gratiam comitissae del Cinchon *Cinchonam* adpellavit atque in systemate suo sexuali *Pentandriae monogyniae*, Ant. Jussieu e contra in familia naturali *Rubiaceis* inseruerunt.

Cortex Chinae bene distinguendus est ab analogo ei cortice generis *Exostemma*, uti et ab aliis corticibus, sub falso nomine China in commercium venientibus, a quibus omnibus per praesentiam alcaloideorum suorum principiorum essentialiter differt, quo spectant: *China nova* a *Portlandia grandiflora*, *China St. Luciae* ab *Exost. floribundo*, *Ch. bicolorata* etc. Ingens quidem est caterva specierum corticis febrifugi, nam jam celeb. a Berger in opere suo: „Versuch einer Monographie der China 1826“ viginti septem noverat, in praxi tamen medica usu receptum est, tres solum species distinguere, quas etiam Pharmacopoea Borussiae recepit, nempe: *Cortex Chinae fuscus* — *ruber* et *regius cum flavo*; — Austriaca vero rubrum omitens duos solum in usum vocat.

1. *Cortex Chinae fuscus vel officinalis*, *Cortex peruvianus* — *die braune*, *officinelle* oder *Peruanische Rinde* — teste Humboldt e *Cinchona Condaminea* originem trahit. Occurrit in frustis utroque latere plus minus convolutis, a calamo scriptorio ad digitum parvum crassis, siccis et duris, quorum superficies externa aspera et rugosa copiosis fissuris transversis notata et potissimum lichenibus albis obsita, interna fusco-rubri, fere cinnamomaei col., fractura laevis solis radiis exposita puncta et granula ostendit splendida, resinosa, minime fibrosa; odoris aromatici, sap. amari, leviter aromatici et adstringentis: pulvis, in quem tunditur, est. col. cinnamomei, infusum aquosum frigide paratum parum flavescit;

decoctum, quamdiu calet, col. est fusco - rubicundi, non turbidum et charta coerulea exploratum acidum liberum prodit; refrigeratum turbatur, atque col. offert flavo - albicantem floccosque albidos ad fundum vasis dimittit; inter reagentia infusum gallarum praecipitatum roseo - griseum sales ferri oxydulati viridicant, et tart. emeticus impure album gignunt. Abundat principio Cinchonino, Chinini vero exiguam solummodo tenet quantitatem. In commercio sub nomine Cort. fusci venduntur: *Ch. Guanuco* vel *Huanuco*, ut optima — *Ch. Huamalies*, *Ch. Loxa*, *Ch. Jaen* et *Ch. Pseudoloxa*.

2. *Cortex Chinae regius, die Königs-Chinarinde*, e *Cinchona cordifolia* vel *lanafolia Mutis?* repetenda offert frusta magis lignea, minus convoluta, vel etiam plana, crassiora epidermide plerumque privata, in longum et transversum fissa, col. ab extus fusci, ab intus rubro - flavescens, od. Chinae proprii, sap. magis amari et adstringentis, quam cortex fuscus, color pulveris saturate cinnamomeus, infusum aquosum frigidum limpium est et pallide rubro - flavescens, decoctum calidum flavo - rubescens, refrigeratum turbatur atque colorem pallidiorem induitur. Parum de Cinchonino, insignem vero Chinini copiam continet.

Differt ab hoc Cortice *China flava* vel *de Carthagera* — *gelbe Chinarinde* — a nonnullis Chinae regiae identica habetur, ast habitus externus, et analysis chemica differentiam utriusque clare ostendunt; in eoduntaxat cum *China regia* convenit, quod majorem Chinini, quam Cinchonini copiam offerat.

Duae sunt in commercio Chinae flavae species: *dura* et *fibrosa*, quarum aliam a *Cinchona cordifolia*, aliam a nedum definita specie derivant, licet verisimilius sit, utramque a *Cinchona cordifolia* provenire. — *China flava dura* vel *de Carthagera dura* sistit frusta plus minus convoluta, aut etiam magis aperta et plana, quatuor usque decem pollices longa,

dimidiam usque duas lineas crassa, epidermide albo-cinerea, hinc inde priva, coloris fusco-flavi, texturae fibrosae, odoris debilioris, sap. amari vix adstringentis. — *China flava fibrosa* vel *de Carthagena fibrosa* habitu priori similis, nonnisi majore frustorum minus convolutorum mole et colore magis flavo ab eo differt. Pulvis utriusque flavo - cinnamomeus, infusum aquosum pallide e rubro-flavescentem, decoctum rubescens, post refrigerationem lactescens et sedimentum aurantiacum deponens; a glutine animali et tartaro emetico non turbatur, a ferro muriatico oritur praecipitatum viridicans, ab infuso gallarum turbidum.

3. *Cortex Chinae ruber* — *rothe Chinarinde* e *Cinchona oblongifolia*, vel juxta alios *grandifolia* derivanda, occurrit in frustis plerumque majoribus, laticioribus, convolutis et planis, tribus stratis constans, quorum externum tenue, rugosum, fissum, rubro-fuscum, vel a lichenibus, quibus obsidetur, cinereum, medium crassius granosum, profundius tinctum et intimum fibrosum magis rubescens, odoris debilis, saporis magis amari et adstringentis ac *China fusca*. Et Chininum et Cinchoninum abundans continet; in pulverem tritum rubrofuscum, infusum aquosum flavescens habet colorem, decoctum bruno - rubrum, refrigeratum pallidiorum et sedimentum flavo - rubrum deponit; a tartaro emetico oritur praecipitatum flavum, a ferro muriatico viridescens, ab infuso gallarum flavicans, a glutine animali nullum.

Analysis chemica.

Ab omni quidem tempore mixtio chemica corticis Chinae quam diligentissime inquirebatur, ast clariorem notionem ejus dederunt recentioribus primis temporibus Fourcroy, Vauquelin, Trommsdorf et Hermbstädt, qui demonstrarunt, virtutem corticis hujus medicam in tribus praecipue elementis sitam esse et quidem:

1. *Principio proprio Chinaceo*, quod pro specie principii extractivi declaraverunt, atque evaporatione decocti saturati praeparaverunt. Substantiam hanc omnibus reliquis in China detectis praecipue efficacia contra febres multum excellere dicunt eo, quia illae corticum species, quae majorem illius continent quantitatem e. g. *China regia*, reliquas virtute antifebrili superent.

2. *Acido chinico*, oxalico, tarttrico et malico summe analogo, non ut puro, sed partim illi principio chinico, partim calci nupto, quocum salem exhibet sub forma crystallorum foliacearum eliciendum, experientia teste contra febres parum valere videtur.

3. *Principio scytodephico* vel *coriaceo*, quod jam e sapore adstringente, nec non aptorum reagentium usu dignoscere licet; nec hoc sejunctum occurrit, verum principio chinaceo arcte ligatum, atque in ipso hoc connubio Chinae efficacia consistere videtur. Elemento huic prae aliis virtus tonica et antiseptica adscribitur, quae causa rursus Chinam rubram, majore illius copia pollentem viribus antisepticis prestare credunt.

Reliqua, quae China adhuc continet, elementa sunt: *Materia sebacea viridis chlorophyllo* tincta, *resina amara*, *materia colorans duplex: rubra et flava*, *gummi* cum *amylis* parca copia, denique *fibra lignea*; his nulla adjudicatur specialis virtus medica, quare illarum in describenda justa qualitate atque efficacia Chinae specierum nulla ratio habetur.

Hodiernis denique Chemiae cultoribus, qui detectis substantiis alcaloideis novam hujus scientiae aeram fundarunt, laus reservata fuit et in cortice Chinae ejusmodi elementa reperiendi, maxime hoc respectu memoratu digni Viri sunt: *Pelletier et Caventou* (*Annales de Chimie et de Physique*), *Pfaff* (*Berliner Jahrbücher der Pharmacie*) et *Heissner* (*Schweigger's neues Journal der Chemie*), duo hucusque innotuere in variis Chinae speciebus alcaloidea,

quorum unum *Cinchoninam* dictum in cortice Chinae fusco, alterum *Chininam* vocatum in China regia clar. Pelletier et Caventou invenerunt, atque utrique huic substantiae teste experientia virtus Chinae febri-fuga per excellentiam competit.

Cinchonina juxta normam a clariss. Pelletier propositam sequenti modo *paratur*. Cortex Chinae fuscus in pulverem redactus cum acido muriatico aqua multa diluto coquitur, decocto filtrato abundans additur magnesia usta, praecipitatum inde exortum cum aqua bene edulcatum ac siccatum cum alcohole bulliente tractatur, in quo *Cinchonina* solvitur, quae dein alcohole per evaporationem abacto sub forma crystallorum obtinetur: haec adhuc flavescens in fluido acido multum diluto solvuntur, ut addito carbone animali a materia colorante liberentur, quo facto magnesia usta et alcohole, ut prius, in auxilium denuo vocatis, puriores habentur crystalli; hac ratione ex uncis 16 corticis 15, 36 grana *Cinchoninae* obtinentur.

Sistit prismata quadrilatera aut spiculas decolores, vel albas, ex aëre atmosphaerico acidum carbonicum absorbet, in 2500 partibus aquae bullientis solvitur, in frigida fere insolubilis est, unde amarum saporem post longius solum tempus excitat; in alcohole praecipue fervido facile solvitur, quae solutio admodum amara, more alcalium in succos plantarum reagit, difficiliter in aethere et oleis tam pinguibus, quam aethereis solvitur, igni exposita, antequam liquescat, decomponitur, et pro parte sublimatur. Cum acidis compluribus sales format plus minusve solubiles saporis intense amari, qui per alcalia resolvuntur.

Chinina eadem ratione, ac *cinchonina*, e cortice Chinae regiae educitur, atque refert massam albicantem forma crystallina destitutam, spongiosam, in aëre atmosphaerico constantem, in 200 partibus aquae calidae, in aqua frigida fere insolubilem, in alcohole facillime, pa-

rum in aethere et oleis aethereis solvendam; saporis intensissime amari, manifestat reactionem alcalinam; calefacta liquescit, et refrigerata in massam resinae ad instar electricam mutatur; cum acidis constituit sales perfecte neutros, qui eo a salibus cinchoniceis distinguuntur, quod in aqua facilius solvantur, formam induant crystallinam manifestiorem, atque sapore intensius amaro gaudeant; alcalium ope etiam resolvuntur.

Virtus medica.

Plures sunt virtutes, caeque insignes remedii, de quo agimus, principalis autem est ea roborans; est princeps omnium Roborantium vegetabilium et subprinceps, roborant non tantum gradu, sed etiam indole, atque modo, quo ejus virtus evolvitur singulare, eatenus enim alia Tonica vigori organismi prospiciunt, quatenus vitam vegetativam exaltant, et vitam animale non nisi secundo modo afficiunt, hoc non obtinet apud remedia Cinchonacea, quorum virtus alio modo evolvitur, nam iis adhibitis vita animalis notabili gradu prius emendatur, antequam alienationes vitae plasticae perfectae sint; est igitur *Roborans pro utraque vita tam animali, quam vegetativa*, et difficulter solum distinguere licet, an vitam incitativam vel plasticam eminentius feriat. Spectata virtute sua roborante medium tenet locum inter amaro-adstringentia et ferrum, utriusque vero generis pharmaca sua volatili virtute superat. Virtus corticis Chinae roborans et excitans exserit se ante omnia in *systema assimilationis* inferioris et altioris, digestionem sanguinis, elaborationem totamque vitam plasticam adauget; colliquationem autem restringit, hinc est antisepticum; porro in *systema irritabile* vel musculosum, cujus robor miro modo intendit, denique agit etiam in *systema nervorum*, cujus functionibus cunctis vim majorem et constantiam conciliat, simul nimiam illorum agilitatem et sensilitatem imminuit.

Praeter virtutem roborantem, antisepticam et exaltantem convenit et virtus febrifuga per excellentiam ita, ut cum nullo alio, nec Arsenico quidem comparari possit, hinc bonum ejus surrogatum nunquam reperiri potest. Multa pro et contra hanc vim medicatam exarata fuerunt; credunt aliqui, quod China tantum paroxysmos febris intermittens supprimat, et febrim tantum obruat, non vero sanet et mutationem nosologicam febrim parentem et sustinentem deleat, atque in eo quaerunt causam frequentissimarum recidivarum post Chinae usum frequentium; ast injusta est haec argumentationis species, nam recidivae febris intermittens post omne medicamentum observantur; hoc est morbo illi characteristicum, quod dispositionem pro se augeat; accedit, quod nec revera recidivae dici possint, nam frequentissime inducuntur e causa tam efficaci, ut tamquam novae evolutiones considerari debeant.

Ut vero multiplicem hanc suam virtutem medicam China exerere possit, summa momentorum usum ejus contraindicantium habenda erit ratio.

Momenta, quae usum Chinae prohibent, sunt:

1. *Status vitae incitativae exorbitans atque exaltata, vitalitas functionum vitae vegetativae;* hinc omnis diathesis inflammatoria, Plethora, Orgasmus, Congestio et Haemorrhagia activa, omnis item phlogosis, status inflammatorius et sthenicus organorum.

2. *Sensilitas et irritabilitas alte evagans,* licet cum debilitate erethistica totius organismi, h. e. recipiendi facultate magna, reagendi vero potestate infracta incedat, ergo Erethismus nervorum et vasorum adauget, quem China adauget. Si hoc in casu Cortex adhiberi debet, prius Erethismus est componendus, fit hoc remediis partim narcoticis, partim vero acidis, dein dantur Roborantia mitiora, tandem cortex Chinae concedendus.

3. *Debilitas vitalis maxima,* praecipue illa, quae

celerrima capit incrementa et cum continua febris adynamica decurrit, qua sufficiens et necessarius in corticem, hujusque actionem renisus tollitur.

4. *Omnis Saburra primarum viarum ut et debilitas harum magna*, praecipue erethistica; hinc primae viae sint ab omnibus sordibus mundaе, vires digestivae validae.

5. *Pertinax et habitualis alvi obstipatio*, abdomen pessime afficitur per corticem Chinae, constipatio increcit, sanguis allicitur ad abdomen, hujus circuitus infringitur, oriuntur omnium organorum infarctus, stases, et obstructions dirissimae.

6. *Organorum abdominalium irritatio, vel inflammatoria vel nervosa.*

7. Specificè usum Chinae vetat *Erethismus pulmonum*, hic quoque allicitur per eam sanguis ad pulmones, sequuntur facile congestiones et phlogoses gravissimae; hinc non est ei locus in phthysi pulmonum ulcerosa et tuberculosa. Denique

8. *Peculiaris Idiosyncrasia*, qua praesente incasum China datur; est autem illa in variis organis sita; alias a ventriculo non fertur, oritur, ea assumpta, nausea, vomituritio, vomitus et sensus pressionis in scrobiculo cordis percipiendus; alias in intestinis et tunc oritur status gastrico-saburralis, diarrhoea, alvi constipatio; alias denique in systemate vasorum et tunc a minima dosi sequitur febris, vel jam praesens accenditur; imo sunt saepe homines, qui pro una specie Chinae tantum Idiosyncrasiam habent.

Usus medicus.

Ob multas nunc enumeratas virtutes medicas cortex Chinae in longe plurimis morbis, tum vitae animalis tum etiam plasticae, adhiberi solet; ita ut vix detur morbus, in quo certis sub circumstantiis salutare a

China effectus expectare fas non esset; notatu tamen dignissimae morborum ab ea debellandorum formae sunt sequentes:

1. *Febres intermittentes legitimae*, h. e. exclusis illis speciebus, quae Chinae applicationem aut prorsus interdiciunt, aut majorem saltem in ejus usu circumspectionem expostulant, omnis complicationis omnisque praevalentis characteris inflammatorii, aut gastrici expertes; eo magis morbi hi usui Chinae conveniunt, quo magis morbus ipse adynamicus, quo simplicior ejusdem character, quo magis atonia ejus causa, quo magis normae conveniens typus, quo purior apyrexia, quo distinctior paroxysmus, et denique quo clarius nisus criticus excretionem morbi productorum, forma sudoris aut urinarum, sese manifestat. Subitum usum Chinae efflagitant febres intermittentes *duplices* et *duplicatae*, febres *subintrantes*, sub quibus energia vitalis in dies magis magisque exhauritur; praecipue autem febres *perniciosae*, quibus symptomata periculosa adsociantur, e. g. febres comatosae, soporosae, apoplecticae, denique *larvatae*, quae sub schemate aliquo adparent, uti cephalalgiae, colicae, convulsionum, asthmatis etc.

2. *Febres continuae*, cumprimis illae, quibus universalis atonia, indeque nata adynamia tam in systemate irritabili, quam in sensibili nec non colliquatio universalis consociantur; hinc *febris nervosa mera*, cumprimis *lenta*, absque omni systematis sanguiferi, aut organi cujusdam concitatione phlogistica, atque perstante adhuc aliquae assimilationis energia; adhuc magis convenit in *febribus putridis* et similibus inflammationibus, ubi status phlogisticus in alium e diametro oppositum, utpote resolutionis putridae atque irritabilitatis exhaustae transit: hinc maximo cum effectu adhibetur in Angina gangraenosa, aphthis putridis et variis exanthematibus, e. g. variola, morbillis, scarlatina in characterem putridum transeuntibus, denique in gan-

graena cujuscunque partis organicae; demum magnas sibi cortex peruvianus meruit laudes in *febris* sic dictis *hecticis*, iis praesertim, quae e febris continuis, profusis sanguinis, et aliorum humorum nobilium, ut seminis, jacturis originem ducunt, aut senectutis deplorandum hinc inde sistunt consortem; minori cum securitate propinatur cortex in febris hecticis ex alienata organorum vitae plasticae metamorphosi exortis, uti in atrophia mesenterica et phthisi-pulmonali; in priori casu glandularum meseraicarum impermeabilitas atque digestionis languor, in altero vero status inflammatorius, in organo suppurante adhuc perstans, sistunt momenta contraindicantia.

3. Adhibetur in *Cachexiis*, fibrae laxitati, aut humorum resolutioni junctis, hinc in *scrofulis*, *rachitide*, *carie*, *Spina bifida*; porro in *hydropis* speciebus, quae in atonia fundatae e febris intermittens, haemorrhagiis, aliisque humorum plasticorum evacuationibus originem trahunt; in *helminthiasi* plurimum facit ad laxitatem, quae morbo huic quam maxime favet, corrigendam; egregium denique est remedium in omni resolutionis *scorbuticae* gradu et forma, minor vero illius in sanandis Ictero, Arthritide, Syphilide et Impetiginibus virtus.

4. Summae utilitatis est medicamentum in *Profluviis* tam cruentis, quam mucosis, serosis et aliis, sed tantum *passivis*, i. e. illis, quae ex atonia exoriuntur; hinc laudatur in variis menstruationis anomaliis, minus in haemorrhoidibus, cautissimus vero fiat ejus usus in Pneumorrhagiis, epistaxi, haematuria atque haematemesi, tandem optimo coronatur eventu applicatio corticis in omnibus sudoribus profusis inque nimia lactis, seminis virilis et salivae secretionem.

5. Frequentissime post febres intermittentes usurpatur China in vasta *Nevrosium*, morborum omni respectu dignissimorum, classe, cumprimis vero in tali-

bus systematis nervosi affectionibus, quae periodico typo adstringuntur; hinc in *Epilepsia*, *Chorea St. Viti*, in variis Nevralgiis typicis: *Cephalalgia*, *Prosopalgia*, *Odontalgia*, *Cardialgia*, *Colica*, *Asthmate spasmodico*, denique in *Hysteria* et *Hypochondria*.

6. Facienda quoque est mentio de cortice Chinae qua remedio roborante in *Cura reconvalescentiae* post morbos graviores, sive acutos sive chronicos, in qua eo magis praestat, quo plus fibra relaxata, viresque musculares et nervosae debilitatae fuerint, quo tamen in casu semper organis digerentibus et assimilantibus plus minus languentibus, nimisque exaltatae sensibilitati nervorum adaptandus est. Denique

7. *externe* China qua remedium tonicum adstringens, atque suppurationem adjuvans, haud exiguas sibi meruit laudes, quare tantus tamque beneficis illius usus in variis *prolapsus* speciebus, *tumoribus oedematosi*, in *ulceribus atonicis*, *laxis*, praesertim scorbuticis et scrophulosis, in *contusionibus cum nisu in gangraenam*, nec non in *decubitu gangraenoso*, *Carie* et *Necrosi*.

Ratio applicandi.

Diversae sunt *formae medicae*, quibus celebre hoc pharmacon organismo aegro adaptatur, inde a mitissimo inchoando sequenti ordine se excipiunt.

1. Levissima forma est ea: *Infusi Chinae aquosi frigide parati*; continet partes aromaticas, volatiles, substantiam extractivam amaram, atque exiguam principii adstringentis quantitatem; datur nonnisi aegris, qui ob magnam debilitatem vel nimiam sensilitatem aut languorem digestionis fortiora difficulter ferunt. *Paratur* ex Uncia una corticis Chinae ad libram unam aquae frigidae infusione per nycthemerum protracta, atque colaturae filtratae vasculum coffeanum dimidium omni bivel trichorio exhibetur.

2. Jam plures partes efficaces extrahit *Infusum Chinae aquosum calidum*, quod, principiis fixis adstringentibus ditius, virtutem Chinae roborantem majori in gradu evolvit. *Fit* eodem modo, nisi quod aquae frigidae loco sumatur fervida — dosis eadem.

3. *Infusum Chinae vinosum* simillimo modo cum generoso vino quodam paratur maceratione per duas, tres dies continuata; quantitas datur eadem. Jam ad fortiora pertinet Chinae praeparata, praeter roborantem habet quoque et virtutem stimulantem, hinc aegris nimis sensilibus et viris irritabilibus minus convenit.

4. *Decoctum Chinae* majorem, quam infusa principii scytodephici, minorem vero elementorum volatilium atque resinorum hisque conjuncti alcaloidei quantitatem continet; hinc ibi tantum adhibendus, ubi roborare vel adstringere scopus medicus est, minime vero convenit febribus intermittentibus aliisque morbis periodicis. *Paratur* coquendo pulveris corticis unciam dimidiam aut integram cum sufficienti quantitate aquae fontanae per dimidiam vel integram horam ad colaturam unciarum octo vel librae unius. Adhuc efficacius fit, si pauxillum acidi muriatici aut sulfuricae aquae additur, quae dein plus principiorum alcaloideorum extrahit.

5. Majoris adhuc vis medicae est *Infuso-decoctum*, quod partes Chinae volatiles et fixas in se unit. Denique

6. China in substantia, seu *forma pulveris* omnes in se recludit virtutes medicas; hinc efficacissimam sistit formam medicam, attamen ob copiosam, quam tenet, fibram ligneam, difficulter digerendam, magnam exigit apparatus digestorii activitatem vitalem. Sumitur pulvis alcoholisatus, aut ut nonnullis placet, ruditer tusus; adultis datur scrupulus semis usque drachmam dimidiam pro dosi, ter aut quater de die repetenda, addito semper ad digestionem facilitandam remedio aliquo

aromatico, uti: calamo aromatico, pulvere cinnamomi, corticum auranticorum, citri etc., quibusdam in casibus idem pulvis in formam electuarii, boli, trochisci, aut pillularum redactus porrigitur.

Peculiarem respectum meretur modus pulverem corticis peruviani in febribus intermittibus subministrandi. Quo acutior et magis periculosus febris decursus, eo majores sint singulae Chinae doses, eoque minoribus propinentur intervallis; in febris quotidiana statim post paroxysmum perfecte finitum drachma dimidia ad integram datur, post duas horas dosis repetitur, ita, ut tempore apyrexiae uncia semis ad minimum consumatur; in tertiana pertinaci integra, in quartana, sesquialtera aut duae subministrantur, majoribus intervallis inter singulas doses positis; perniciosae, larvatae, et rebelles febres intermittentes majores haud raro exostulant Chinae quantitates; valet id cumprimis de *methodo praevertente et confundente* — abactis jamjam febribus intermittibus nequaquam mox cortex febri-fugus seponitur, sed adhuc aliquod per tempus continuatur.

Praeparata.

Olim infinita habebantur praeparata Chinae in pharmacopoliis adservari solita, nunc pauca habemus, sed egregia; et quidem:

a. Extractum Chinae frigide paratum, vel extractum Garayense, aut Sal essentielle Chinae; fit corticem Chinae fuscum per plures dies in aqua macerando, tandem colatum in consistentiam extracti; parva est ejus efficacia, et magnum pretium minus tenet partium efficacium, cum potius pigmentum et gummi, quam Tanninum et sales Chinae extrahantur; hinc rarissime aut nunquam in usum trahitur; datur infantibus, quibus bene conducit, tum quia gratius est, tum quia facilius

digeritur, et alvum non stipat, ad scrupulum unum, adultis ad drachmam unam de die forma solutionis.

b. *Extractum Chinae aquosum*, paratum e decocto concentrato inspissato; remedium roborans quidem mitius, sed efficax, ast tum a mala ratione parandi, tum ab adulteratione infidum; est consistentiae mellis spissioris, col. pulchre bruno-rubri, odoris proprii chinaeci, sap. intensi chinaeci; ob magnum pretium raro adhibetur, in iis solum casibus, ubi credimus, efficaciora praeparata non posse ferri; e. g. in debiliore ventriculo. Datur drachma una de die in mixturis, vel potius in massa pillularum, addito extracto ligni Quassiae, et quodam pulvere aromatico, e. g. Anisi vulgaris, stellati, Cinnamomi etc. — Pauperibus non datur.

c. *Extractum Chinae alcoholico-aquosum*. — *Extractum vinosum*, *extractum gummiresinosum*, seu *spiritoso-aquosum*, et his efficacius *resinosum*, seu *spirituosum*, evaporatione tincturae Chinae obtentum, denique multa extracta composita antiquorum dispensatoriorum non sunt officinalia.

d. *Extractum corticis Chinae novum vel Americanum*, proh dolor! in quaestu rarissime occurrens, quomodo in America paretur, non scitur; procul dubio ex optima Chinae specie ex infuso vel decocto inspissato igne, dein solis radiis siccato et tractato. Occurrit in frustis solidis, duris, rigidis, manuum tamen calore emolliendis (ut *Extractum Ratanhiae Americanum*); odor et sapor egregius testantur optimam speciem corticis et optimam rationem parandi.

e. *Tinctura Chinae simplex*, quae fit, unam partem corticis contusi cum sex partibus spiritus vini tenuis aut potius uncias quatuor cum libris quatuor per plures dies macerando, et dein filtrando; est efficax remedium, nam alcohol est optimum Chininae et Cinchoninae menstruum, ad drachmam unam aliis mixturis addi solet.

f. *Tinctura Chinae composita vel Elixirium robo-*

rans Roberti Whytii, ad quod parandum sumuntur: cortex Chinae fuscus, cortices aurantiorum, radix gentianae, Spiritus vini et aqua cinnamomi simplex; est remedium concentratum, in quo virtus roborans Gentianae et Chinae copulata et cum stimulante alcoholis et cinnamomi, a ventriculo sat facile fertur.

g. Morsuli Chinae e pulvere corticis Chinae, paulillo pulv. cinnamomi, et saccharo lege artis confecti, in praxi infantum quondam in usu fuere.

h. Syrupus Chinae, qui fit infusum hujus vinosum cum duplo quantitate sacchari inspissando; ad remedia obsoleta spectat. Denique

i. in officinis praeter Chininam et Cinchoninam, quae ipsae rarius adhibentur, plura harum substantiarum et alcaloidearum cum acidis connubio existunt, inter quae communissimum et commodissimum praeparatum sistit *Sulfas chininae*, qui *paratur* e China regia; obtentam Chininam in acido sulfurico diluto solvendo, addito carbone animali a materia colorata purgando et evaporando; unde oriuntur crystalli tenues, acutae, decolores, nitidae, saporis amari chinacei, quae in aqua parum, facilius in alcohole, minus facile in aethere solvuntur, calefactae aut tritae in tenebris lucent. Est eximium remedium, quod divinas corticis dotes in minima recludit mole, quod omni facile adaptatur formae, facileque digeratur, hinc etiam ab aegris debilio-ribus et sensilioribus absque incommodo feratur. Omni igitur jure laudatur et summo cum fructu adhibetur in febris intermitten- tibus et nervosis lentis, in tabe nervosa, epilepsia, hysteria, vomitu chronico e debilitate nervorum etc. Ob saporem summe amarum neque in pulvere, neque in solutione, sed optime in pillularum, rarius in boli forma exhibetur. Datur plerumque granum unum usque duo pro dosi; ita ut experientia teste ad febrim intermittentem qualiscunque formae vel typi

debellandam ordinario viginti ad triginta grana tempore apyretico consumta sufficientiant.

Aequale virtute febrifuga pollet *Sulfas Cinchoninae*, priori impune substituendus, eademque dosi porrigendus.

Reliqui alcaloideorum chinaceorum sales, uti: *Murias* aut *hydrochloras* — *phosphas* — *Acetas*, *citras* et *chinas chininae* et *cinchoninae*, minus usitata in praxi medica sistunt remedia.

Usui externo inservit *pulvis* corticis Chinae ruditer tusus hinc inde cataplasmatibus, subtilior pulveri inspersorio, alcoholisatus dentifricio inservit, imo nonnunquam clysmatibus additur. Formae fluidae tam *infusum* quam *decoctum* ad fomentationes, collutoria, gargarismata et clysteres adhibentur, uti et decoctum balneis universalibus et topicis addi solet.

Ipse etiam *Sulfas Chininae* externum admittit usum; recentiores observationes docuerunt, praeparatum hoc plagae cutis vesicantis ope prius decorticatae ad aliquot grana inspersum antifebriles exeruisse vires — methodus haec recentissima *endermica* dicta, prae aliis a Lesieur, Lember, Martin et Lehmann commendatur, est interno usui, ubi promptus desideratur Chinae effectus, uti in febribus perniciosis, nequam praeferenda.

Copulae cum aliis remediis.

Ubicunque mera, non turbata exoptatur Corticis virtus, ab omni cum alio medicamento unione sedulo cavendum est; dantur tamen in praxi medica non pauci casus, in quibus connubium hocce omnino in usum vocari debet, ut aut principalis Chinae efficacia magis evolvetur, aut vero damnosus effectus illius impediatur. Unde tonicam et adstringentem vim Chinae mitigant copulae cum medicamentis emollientibus mucilaginosi, uti:

radice Salep, Althaeae, mucilagine gummi arabici etc. Ubi de restituendis materiis plasticis agitur, contemporaneus substantiarum nutrientium, uti: lactis, vitelli ovi, gelatinae animalis, aliorumve ciborum facile digerendorum usus maximas ferre solet opes. — Haud raro additur cortex peruvianus pharmacis solventibus, ut fluidisationem per haec producendam temperet, atque intra certos limites coërceat, ita cum sulfure et sulfuretis, alcalibus carbonicis, praeparatis antimonii et mercurii maximo cum emolumento connubium init. Adridet porro practicis medicis combinatio Chinae cum remediis tonico - amaris, quippe quae assimilationem ejus adjuvant, nec non vim roborantem exaltant, pertinent huc: taraxacum, cichoreum, trifolium fibrinum, gentiana, Colombo, cascarilla, Lichen islandicus etc. Summe beneficis copulis et illa cum acidis tam e vegetabili, quam e minerali regno petitis, imprimis cum acido sulfurico et hujus praeparatis accenseri meretur, et quidem maxime laudatur in resolutione scorbutica, et colliquatione putrida, quam solus cortex peruvianus cohibere non valet, ut in haemorrhagiis atonicis in erethismo systematis vasorum. Denique etiam in languore processus digestionis.

Praeter haec magis generalia Chinae cum aliis remediis connubia, illius quoque cum medicamentis, noxios ejusdem, cumprimis in organis digestionis et assimilationis effectus tollentibus, copulae ratio habenda; hinc, cum sordes primarum viarum momentum sistunt, ut diximus, Chinae applicationem contraindicans, medicamenta purgantia, uti: magnesiā carbonicā, sales tartricos, salem mirabilem Glauberi, amarum, rheum, atque praecipue salem Ammoniacum, in febribus quar-tanis cum viscerum abdominalium infarctibus adeo de-ecantatum prosperrimo cum successu illi adjungunt. — Ad evitandam virtutem Chinae tonicam volatilem optime copulatur substantiis illi hoc respectu summe ana-

logis: calamo aromatico, Cinnamomo, radice Cingiberis, serpentariae, imperatoriae et angelicae, camphora, vino, alcoholi, variis aetherum speciebus et balsamis, sicut e contrario ad ipsam hanc virtutem coërcendam cum remediis erethismum compescentibus, e. g. cum nitro, digitali et aliis optime coit. Quum denique et in systemate nervoso tonicam ejusdem vim animadvertere liceat, etiam cum nervinis remediis haud raro China conjungi solet, et quidem cum volatiliter stimulantibus, uti: radice Valerianae, Moscho, Castoreo; ad depri-mendam vero efficaciam nervosam, cum narcoticis: Opio, aqua laurocerasi etc.

Reliqua, quae Cortex adhuc ingreditur cum aliis pharmacis connubia, ex lateralibus indicationibus prodeuntia, tam infinita sunt, ut ea singulatim enumerare nec tempus concedatur, nec locus.

Liceat adhuc quaspian formulas Chinae medicas magis in usum vocari solitas in medium adducere:

Forma 1. *Infusi.*

Rp. Pulv. cort. Chinae, unc. unam.
 — — Aurant.
 — rad. Cal. aromat.
 — Cort. Cinnamom. āā dr. duas.
 drach. unam.

Inf. cum vini rhenani generosi
 libra una.

Digere absque calore per sex dies
 Colat. D.S.

Alle drei Stunden zwei Esslöffel voll zu nehmen.

2. *Decoctum:*

Rp. Cort. Chinae fuscī concisi
 unc. unam.

Coq. c. aquae communis unc. sedecim
 ad remanentiam partis dimidiaē.

Sub fin. coct. adde

Rad. calami arom.

unc. semis.

Ebulliant per breve tempus vase clauso.

Liquori colato unc. septem

fortiter expresso et refrigerato adde

Tinct. aromat. acidae

drach. unam

Syr. cort. aurant. unc. unam.

M.D.S. Alle zwei Stunden einen Esslöffel voll zu nehmen.

(Rust.)

3. Pulvis:

Rp. Cort. Chinae fusci

drach. sex

— Cinnamomi drach. duas

M.f.p. div. in partes aequales duodecim.

D.S. Alle zwei Stunden ein Pulver.

(Marcus.)

Rp. Pulv. cort. Chinae, scrupul. unum

Murias ferri Ammon.

gr. duo

M.f.p. dentur tales dos. numero duodecim.

D. ad chart. ceratam. S. Täglich 4 Stück.

(Selle.)

Rp. Pulv. cort. Peruv.

— — Aurant.

Ligni Santali rubri

Carb. lign. tiliae

Tart. depur. āā drach. unam et semis.

Olei Bergamottae gutt. triginta.

M.f.p. D.S. Zahnpulver.

(Richter.)

4. Pillulae:

Rp. Pulv. Cort. Chinae fusci

unc. unam.

Extr. Gentian. rubr. unc. semis.

Opii puri gran. unum
 Syr. cort. Aurant. q. s. ut f. pill.
 pond. gr. duorum
 Consp. pulv. cort. Cinnamom.
 D. ad Scat. S. Täglich 4mal 15 Stück zu
 nehmen.

(Hecker.)

Literatura.

- J. Douglas.** Abhandlung und Nachricht von der Fieberrinde. 2 Thele. Nürnberg 1758 — 61.
- Murray.** Arzneivorrath oder Anweisung zur praktischen Kenntniß der einfachen Arzneimittel. Braunschweig 1782.
- A. v. Humboldt.** Über die Chinawälder in Süd-Amerika, im Magazin der naturforschenden Gesellschaft zu Berlin. Erster Jahrgang 1807.
- Pfaff.** System der Materia medica, Band 7. Leipzig 1824.
- Graf.** Die Fieberrinde, in botanischer, chemischer und pharmaceutischer Beziehung. Wien 1824.
- G. A. Richter's** ausführliche Arzneimittellehre. Berlin 1826.
- Dulk's** preuss. Pharmacopoe. Berlin 1830.
- Ph. Car. Hartmann.** Pharmacologia dynamica. Vindobonae 1829.
-

Theses defendendae.

I.

Cortex peruvianus physconias post febres intermittentes relictas optime aufert.

II.

Remedium quo simplicius, eo melius.

III.

Prognosis non de aegri, sed medici sorte decernit.

IV.

Sine China, Opio et Mercurio nollem esse medicus.

P. Frank.

V.

Dolor magnum naturae donum,

VI.

Arteriae non gaudent irritabilitate.

VII.

Epilepsia est apoplexia transitoria, convulsionibus juncta

VIII.

Syphilis nunc temporis jam in nostris regionibus adeo mitis, ut plurimis in casibus tuto, cito et jucunde sine grano Mercurii sanari possit.

IX.

Hepar et pulmo eandem habent functionem.

X.

Morbus puerperalis ab initio semper est inflammatoriae indolis.

XI.

Quod cito gignitur, cito perit.

XII.

Post coenam sit quies.

XIII.

Clima fons praecipuus characteris populorum.

XIV.

Minor amputationum in nosodochiis numerus, chirurgiae progressus specimen.

XV.

In febribus continuis, si partes externae frigent, internae uruntur, lethale.

Hippocrates.

XVI.

Absurdum est medicamentum universale, etsi sit aqua.

XVII.

Medicus cunctator felicior audaci.

XVIII.

Quo simplicius vivis, eo melius valebis.

XIX.

Phthisis pulmonalis conclamata insanabilis.

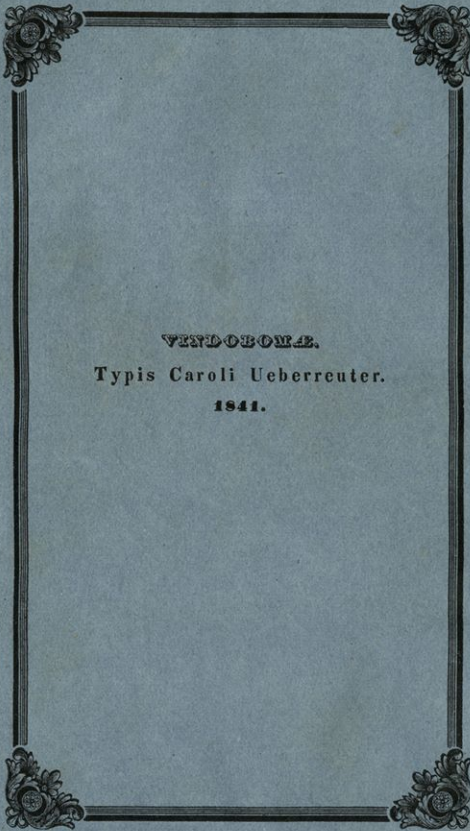

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000320989

CORISS

VENDOBONAE.

Typis Caroli Ueberreuter.

1841.